ख

The sun. - खम् 1 The sky; खं केशबोऽपर हवाक्रमितुं प्रवृत्तः Mk. 5. 2; यावद्गिरः खे मस्तां चरन्ति Ku. 3. 72; Me. 9. -2 Heaven. -3 Organ of sense; पराश्चि खानि व्यतृणत्स्वयंभूस्तमात्परा**ड्** पश्यति नान्तरात्मन् Kath. 2. 1. 1. -4 A city. -5 A field. -6 A cypher. -7 A dot, an anusvāra. -8 A cavity, an aperture, hollow, hole; नश्यतीपुर्यथा विद्धः खे विद्धमनुविध्यतः Ms. 9. 43. -9 An aperture of the human body; (of which there are 9, i. e. the mouth, the two ears, the two eyes, the two nostrils, and the organs of excretion and generation); खानि चैन स्पृशेदद्भिः Ms. 2. 60, 53; 4. 144; Y. 1. 20; cf. Ku. 3. 50. -10 A wound. -11 Happiness, pleasure. -12 Tale. -13 Action. -14 Knowledge. -15 Brahman. -16 The glottis (in anatomy). -17 The tenth mansion from any given constellation or the sun's entrance into it. - en 1 A well, fountain. -2 A river. -3 Pārvatī. -4 The earth. -5 Lakṣmi. -6 The speech; cf. खोमा क्मा कमला च गीः Enm. -Comp. -अट: (खेडट:) 1 a planet. -2 Rāhu, the ascending node. -आपना an epithet of the Ganges. -उल्कः, -लोल्कः 1 a meteor. -2 a planet. -3 N. of the sun. अवित्यः a form of the sun. -उल्मुकः the planet Mars. -कामिनी N. of Durgā. -कुन्तलः N. of Siva. -ग a. [खे आकारो गच्छति गम्-ड] moving in the air; आरुह्मतामयं शीद्यं खगो रत्निवभूषितः Rām. 3. 42. 7. (-गः) 1 a bird; अधुनीत खगः स नैकधा तनुम् N. 2. 2; Ms. 12. 63. -2 air, wind; तमांसीव यथा सूर्यो बृक्षानिभर्घनान्खगः Mb. -3 the sun. - 4 a planet; e. g. आपोि हिमे यदि खगाः स किलेन्दुवारः Tv. -5 a grass-hopper. -6 a deity. -7 an arrow; भाशीविषाभान् खगमान् प्रमुखन् Mb. 8. 67. 2. अधिपः an epithet of Garuda; हर्षयन्विबुधानीकमारुरोह खगाधिपम् Bhag. 8. 4. 26. अन्तकः a hawk, falcon. अभिरामः an epithet of Siva. असनः 1 the eastern mountain on which the sun rises. -2 an epithet of Visnu. व्हन्दः, व्हिश्वरः, पतिः epithets of Garuda ज्ञानेन वैयासांकेशद्वितेन भेजे खगेन्द्र वजपादम्लम् Bhāg. वती f. the earth. earth 1 the hollow of a tree. -2 a bird's nest. -गङ्गा celestial Gangā. -गतिः f. 1 flight in the air. -2 the motion of a planet. -3 a metre of 4 × 16 syllables. -IH a. moving in the air, flying (as the Gandharvas or missile weapons). (-मः) a bird. -(खे) गमनः a kind of gallinule. -गुण a. having a cypher as a multiplier. - गोलः the celestial sphere. विद्या astronomy. -चमसः the moon. -चर a. flying, moving in the air. (-रः) or खेचरः 1 a bird. -2 a cloud. -3 the sun. -4 the wind. -5 a demon. -6 an aerial spirit. -7 a Gandharva or Vidyādhara खचर्नगरकल्पं कल्पितं शास्त्रदृष्ट्या Mb. 7. 7. 54; दिव्यस्रग्वस्नसन्नाहाः कलत्रै: खेचरा इब Bhāg. 10.82.9. -8 a planet. (hence the number 'nine'). -9 mercury or quicksilver. -10 a sign of the zodiac. (-री i. e. बेचरी) 1 a semi-divine female able to fly. -2 an epithet of Durgā. -3 The

magical power of flying (सिद्धि); एवं सखीभिरुक्ताहं खेचरी-सिद्धिलोछभा Ks. 20. 105. - 4 a particular मुद्रा or position of fingers. -चारिन a. moving in the air. (-m.) an epithet of Skanda. -जलम् 'sky-water', dew, rain, frost &c. -ज्योतिस m. a firefly. -तमालः 1 a cloud. -2 smoke. -तिलकः the sun, -द्योतः 1 a firefly; खद्योतालीविलसितानिमां विद्युदुन्मेषदृष्टिम् Me. 83. –2 the sun. -द्योतनः the sun. -धूपः a rocket; मुमुचुः खधूपान् Bk. 3. 5. -परागः darkness. -पुरुपम् 'sky-flower', used figuratively to denote anything impossible, an impossibility; cf. the four impossibilities stated in this verse:— मृगतृष्णाम्भसि स्नातः शशाशृङ्गधनुर्धरः। एष बन्ध्यासुतो याति खपुष्पकृतशेखरः Subhās. -बाष्पः dew, frost. -भ्रमः a planet. -भ्रान्तिः a falcon. - How: 'the jewel of the sky', the sun. -मीलनम् sleepiness, lassitude. -मूर्तिः an epithet of Siva; a celestial body or person; Ms. 2.82. - वारि n. rain-water, dew &c. -बाच्पः snow, hoar-frost. -शय (also खेशय) a. resting or dwelling in the air. -शरीरम् a celestial body. -श्वासः wind, air. -समुत्य, -संभव a. produced in the sky, ethereal. -सिन्धु: the moon. -स्चि See under that word. -स्तनी the earth. -स्फटिकम् the sun or moon gem. - Et a. having a cypher for its denominator.

खक्ख 1 P. (खक्खित) To laugh at, deride, ridicule.

खक्खर a. Hard, solid. -रम् Chalk.

खक्खरः A beggar's staff.

खगाडः A kind of reed.

खङ्करः (also खण्बरः) A curl, a lock of hair.

खन्य I. 1, 9 P. (खन्यति, खन्यति, खन्यति) 1 To come forth, appear. -2 To be born again. -3 To purify. -II. 10 U. (खन्यति, खन्यति) 1 To fasten, bind. -2 To set, inlay.

खित p. p. [खच्-क] 1 Fastened, joined, full of, intermixed with; शकुन्तनीडखचितं विश्वज्ञटामण्डलम् S. 7. 11 (v. l.). -2 Mixed, blended. -3 Inlaid, set, studded; in comp. मणि, रत्न Māl. 8. 10. -4 Made of worsted varieties of thread by sewing; Kau. A. 2. 11.

खज् 1 P. (खजति, खजित) To churn, agitate.

खजः [खज्-अच्] 1 A churning stick; पयस्यन्ति हैतं सिर्पि-यहिन्निध्यते खजैः Mb. 12.214.21.-2 Agitating, churning. -3 A ladle or spoon. -जा 1 A churning stick, ladle; खजां च दर्नी च करेण धारयन् Mb. 4.8.1.-2 The hand with the fingers extended. -3 Churning, agitating, stirring. -4 Killing, destroying. -5 A battle.

खजकः A churning-stick. -जिका A ladle or spoon. खजिका An appetising preparation; L. D. B.